

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ศักยภาพและข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบล ทาบลาตุกในการจัดการทรัพยากรน้ำในกลุ่มน้ำทา จังหวัดลำพูน
ผู้เขียน	นางสาวฐิติรัตน์ ลิขุโมงค์
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธนิติสาร

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษารูปแบบการใช้ที่ดินที่มีผลต่อการ
ใช้น้ำและนำไปสู่ปัญหาทรัพยากรน้ำของกลุ่มน้ำ(2) เพื่อศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดขององค์การ
บริหารส่วนตำบลทาบลาตุกในการจัดการปัญหาทรัพยากรน้ำในเขตพื้นที่ตำบลทาบลาตุก โดยใช้
กรอบคิด ได้แก่ ศักยภาพและข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการน้ำไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล รัฐบาล และผู้นำที่เป็นไปตามโครงสร้างที่เป็น
ทางการเป็นหลักแต่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการของผู้ที่มีอำนาจไม่เท่ากัน

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการเก็บแบบสอบถามครัวเรือน
จำนวน 171 ตัวอย่างในกลุ่มน้ำและทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 70 ตัวอย่าง การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
ร่วม การประชุมกลุ่มย่อย นำไปวิเคราะห์เชื่อมโยงกับข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลสารสนเทศทาง
ภูมิศาสตร์ เอกสารขององค์การบริหารส่วนตำบลทาบลาตุก การสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชากร
กลุ่มเป้าหมาย และการจัดเวทีชุมชน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอให้ประชาคมรับรอง
ความถูกต้องของข้อมูล

การศึกษาพบว่า จากพัฒนาการเชิงพื้นที่ รูปแบบการใช้ที่ดินของตำบลทาบลาตุกใน
ปัจจุบัน มีรูปแบบ การใช้ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ไปสู่การผลิตที่เข้มข้นทั้งตอนบน
ตอนกลาง และตอนท้าย ของกลุ่มน้ำ มีการใช้พื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการพาณิชย์เพิ่มมาก
ขึ้น ทำให้มีการบุกเบิกที่ทำกินเพิ่มขึ้น มีการใช้ไม้เชิงพาณิชย์ ทั้งหมดนี้เป็นผลพวงมาจากนโยบาย
การพัฒนาของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ประกอบกับการเข้ามาของกลุ่มทุนที่ทำให้เกิดการแย่ง
ที่ดินและน้ำ ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาจึงทำให้ พื้นที่ป่าลดลง และมีการใช้ทรัพยากรดิน และน้ำ
เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาการแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง ปัญหาน้ำหลากในฤดูฝนและ
ปัญหาคุณภาพน้ำ

สำหรับในเรื่องของการจัดการน้ำ องค์การบริหารส่วนตำบลที่สถาปนาตามแนวทางการกระจายอำนาจ มีบทบาทหน้าที่และงบประมาณที่เป็นทางการกลับไม่สามารถสนองตอบต่อปัญหาเรื่องน้ำได้เพราะ ความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ รัฐ ภูมิภาค องค์การส่วนท้องถิ่น ที่เข้ามาดำเนินการในการแก้ไขปัญหาระบบน้ำในตำบลยังอยู่ในระดับที่ต่ำ ต้องพึ่งพาแหล่งงบประมาณจากภายนอกสูง และไม่มีแนวทางการจัดการแบบองค์รวม จาดขีดความสามารถในการจัดการเงินงบประมาณที่ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาระบบน้ำ

เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย ที่ผ่านมาเป็นปฏิบัติการ การขับเคลื่อนทางอำนาจเพื่อต่อรองและจัดการกับปัญหาของแต่ละฝ่ายเพื่อสร้างความชอบธรรมผ่านการปฏิสัมพันธ์กับแหล่งอำนาจต่าง ๆ อย่างไม่เป็นทางการอย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองให้กับตนเองและลดอำนาจของอีกฝ่ายหนึ่ง ในขณะเดียวกันกลุ่มผู้เสียเปรียบจากปฏิบัติการก็มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งอำนาจใหม่เพื่อได้กลับและเพื่อสร้างความชอบธรรมใหม่ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

จึงมีข้อเสนอแนะว่า (1) ในทางทฤษฎีควรให้ความสำคัญกับการวิจัยถึงพลวัตของผู้มีส่วนได้เสียแบบไม่เป็นทางการ ใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เพราะจะนำไปสู่ความเข้าใจที่แท้จริงที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพต่อปัญหาที่สำคัญของพื้นที่หรือไม่ และ (2) ในทางนโยบาย ถ้าจะให้สังคมมีความคาดหวังต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง และที่สำคัญที่สุดในความเป็นจริงจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมได้ จึงต้องให้ชุมชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อทรัพยากรน้ำรวมพลังผ่านเวทีต่อรอง และผลักดันแผนที่เป็นการจัดการน้ำแบบองค์รวมมากขึ้น

Thesis Title	Potentials and Limitations of Thapladuk Tambol Administrative Organization in Water Resource Management in Nam Ta Watershed, Lamphun Province
Author	Miss Thitirat Liumong
Degree	Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management)
Thesis Advisor	Lecturer Dr. Sidthinat Prabudhanitisarn

ABSTRACT

The objectives of this study are 1) to study the land use which effect to the water resource usage which led to water conflict of community in Thapladuk Tambol Administrative Organization. 2) to study the potentials and limitations of Thapladuk Tambol Administrative Organization regarding problems of water resources management. The approach of this study is the potentials and limitations of Thapladuk Tambol Administrative Organization regarding water resources management is not depends on the relation between the organization, the government and government authorities but the informal relation of unequal power person.

The methodology of this study are both quantity and quality concepts included the 171 questionnaires of focused group and 70 interviewees. The participate observation, small meeting and deep interviewing are analyzed with the geographic information systems and documents of Thapladuk Tambol Administrative Organization regarding water resources management. Those documents have been presented to the community and are approved for the accuracy by the community before the paper work.

The results of this study are, in terms of the land evolution, the pattern of land use in Thapladuk Tambol Administrative Organization now has changed. Land use has been for more intensive production and more land and natural resources are now used for commercial purposes. Also, people have extended the farming land due to the increase of population and the investments as well as many developmental projects from the government in the area. According to the impacts of the changes, the forest areas were reduced, soil and water resources were used which led to the water shortage in dry season, over rainfall in rain season and also the water quality.

In terms of water resources management, the Tambol Administrative Organization which was established follow the decentralization concepts, are not able to fulfill water resources problems. Because of the formal relation between the governments, the region and local organization which has been participated in order to solve the problem of water resources is low. They need to rely on the budget from outside community. Because of the financial management for the development of Thapladuk Tambol Administrative Organization is not efficiency.

According to the informal relation between different groups of stake holders, the power movement of the organization in order to solve the problems needs to create the righteousness in both informal and formal way. Furthermore, the community will have more connection with a new power organization regarding to retort and create their new righteousness for sustainable usage of water resources.

The appropriate suggestions are 1) in terms of the theory, they should pay more attention to research about the dynamic of the informal stake holders regarding the power relation. It will lead to understand the Tambol Administrative Organization is the efficiency organization concerning the areas problem itself. 2) in terms of the policy, the government should adjust the decentralized concepts to become more reality for the organization. The most importance, the people who have troubles directly about the water resources, should assemble to reinforce and push on create the water resources management of entirely plan.